

Boginski Martin.

(Črtica. — Spisal — ě.)

Zares, brez križa ni bil nikdar Boginski Martin. Komaj je počel dobro kobacati po stari, raztrgani koči svojih starišev in se igrati z malo, nekoliko starejšo sestrico, že je izgubil očeta. Prinesli so ga nekega zimskega dné mrtvega iz gozda domov; hrast, katerega je podsekaval, podrl se je nerodno nanj, zlomil mu kosti in mu vzel borno življenje. Ubožno je životarila odslej vdova z dvema sirotama; ne vem, kako bi bilo, da ni bilo dobrih ljudij. Hodila je v dnino, zaslužil se je tako vendar kak novčič in dobil kak založaj. Nu, stara, ki je že dolgo pokajljevala, oslabela je kar nakrat, morala torej v postelj, a čez dobrih deset dnij so jo odnesli štirje sosedi na vaško pokopališče. Martin, kateri je bil sedaj dorastel že za pastirja, nosil je spredaj križ, sestra je pa zadaj za pogrebci plakala.

Ostala sta sedaj on in sestra sama na tem božjem svetu. Živela sta siromašno življenje. Sestrica je pomagala sosedom pri delu, a on je pasel ptujo živino. Zaslužila sta si za obleko in pa smela sta sesti k sosedovi mizi: sirotama je bilo to dosti. Zvečer sta se zopet vračala na svoj siromašni dom in ondi odpočila svoje trudne ude. Tako je bilo dan za dnevom, leto za letom; ubožca pač nista vedela za dobro in navadila sta se nositi težki križ siromaštva.

Kar sem ga poznal, bil je Martin vedno jednak: niti mlad, niti star, ponižen kakor vijolica, marljiv kakor mravljinec in pobožen tako, da si je mislil vsakdo: ako ne sprejmó Martina v nebesa, ne bodo nobenega. Rojenice, katere mu niso namenile ob njegovem rojstvu bogastva, niso ga obdarile niti z lepoto. Bil je majhen, sključen, imel velike oči globoko notri v jamicah, razrovano in nagubančeno čelo, široka usta in tenák. naprej upognjen vrat. Zato mu je pa bila lepa duša; ne bi ga bil našel enakakega niti v deveti župniji. Da vam ga je bilo le videti v cerkvi! Njegov križ je bil za tri druge, a ko je izvlekel iz velikega žepa svoje suknje molitvenik z velikimi, debelimi črkami in si oborožil očesi z velikimi naočniki, čulo se je prav glasno odpiranje in pa zapiranje njegovih ustnic, katere so prebirale pobožne molitve. Klečal je vedno blizu žrtvenika in glasno odgovarjal gospodu župniku molitve. Rad je tudi postregel cerkveniku, ako je le mogel. Ako je bil križev pot ali pa kaka procesija, tedaj je nosil spredaj pred vsemi ponosno križ naš Martin. Te časti ne bi bil prepustil niti največjemu prijatelju,

niti je prodal za drage novce. Saj se pa tudi ni nobenemu tako podal križ, kakor siromašnemu Boginskemu Martinu.

Martin sedaj ni več pasel živine, hodil je le v delo. Tudi njemu se je jedenkrat sreča nasmejala, dobri sosed mu je odstopil košček gozda, katerega je on s sestro premenil v njivico in pridelal ondi kak krompirček ali kak drug pridelek. Ob žetvi in pa v jeseni se je še tudi kaj malega pri sosedih nabralo, saj je svet dober, tako, da je bilo sčasoma zopet bolj prijazno v Martinovi koči. Da, ali kdo bi sreči verjel! Nasmeje se siromaku, da napravi še nižjo pot svoji družici — nesreči. Bolezen, katera se je pritepla jedne hude zime v našo vas, vzela je Martinu dobro sestro, s katero je preživel toliko dolgih let, dasi v siromaštvu, vendar zložno in prav po bratovsko. Črne koze so mu spravile sestro pod zemljo, a ko so nosili mrtvo truplo nekega mrzlega zimskega dné na pokopališče, nosil je Martin zopet križ. Stiskal ga je krčevito v onem mrazu s svojimi koščenimi rokami, a nanj so mu padale gorke, gorke solze.

Ostal je sam samcat na svetu. Usoda ni mu vzela imetka, — njega ni nikdar imel, ali vzela mu je drage, katere je srčno ljubil; saj cvete ljubezen tudi v srcu siromakovem. In če se je do sedaj malo brigal za posvetne stvari, brigal se je odslej še manje. Kak grižljaj je vedno dobil pri dobrih sosedih, a tudi za obleko si je zaslužil. Kadar je pa utegnil, takrat se je odpravil na pot in bil jedenkrat na Žalostni gori, ali na Bistrici, da, še celo na Zaplato in na Brezje je romal pobožni Martin. Vzel je v roke palico in molek in korakal dalje v pobožni molitvi. In tam na božjih potih je pomolil obilno za drage pokojnike in za dobrotnike, zahvalil se je Bogu za prejete dobrrote. V domači cerkvi je pa zopet nosil križ, saj ga ni umel nobeden tako nositi kot Martin. In nosil je križ mnogo let.

Prišlo je naposled vendar tudi njegovo odrešenje. Oslabel je že Martin, mnogo jih je že imel na ramenih, in neke pomladi je moral kar v postelj. Oj, bila je mučna ona njegova bolezen. Onako sam je moral ležati v svoji siromašni koči; ljudje so mu pač prinašali potrebne hrane, ali pri njem ostati pa vendar niso mogli. Potrpežljivo je trpel bolezen in šepetal molitev na molitev. Vendar je še želel ozdraveti. Bližal se je namreč križev teden in tedaj je nosil vselej pri procesijah Martin križ; rad bi ga bil še nosil

Boginski Martin. Vendar ni se mu izpolnila želja. Nekoliko dni prezgodaj je izdihnil.

Zvonili so mu z vsemi zvonovi, a sprevod mu je bil iz kože na pokopališče. Tako je odredil gospod župnik, saj ga je tudi on zelo cenil. In bilo je za čuda mnogo pogrebcev, — ljubili so ga.

Mnogo let je že od tega. Mirno leži vaško pokopališče in križec stoji pri križcu, jeden večji, drugi manjši — vendar lep spomin pokojnikom. Nu, zaman iščeš križa na prerastenem grobu siromaka Martina. Pa kaj bi tudi njemu križ, saj se ga je že dosti nanosil v svojem življenju.

Predaja Roda.

„Hej, raduj se, Soliman mogočni!
Tebi Alah je podelil zmago;
Glej, nad Rodom bel se prapor vije
In od Roda dolg sprevod se vije
Preko polja k tvojemu šotoru:
Dolga vrsta vitezov junaških,
A pred njimi najhrabrejši vitez,
Njihov vodja — vitez L' Isle-Adam!“
A vesel ni Soliman mogočni.
Prišel je pred njega L' Isle-Adam,
A upognil ni pred njim kolena,
A poljubil ni mu roba plašča —
Krepko hodi, govori ponosno:
„Kar prihaja z mano jih k šotoru,
Ne-bi tebi se nikdár udali,
Niti tebi, ni junakom tvojim;
A udali so se joku dece,
Uklonili so se ženskim solzam,
Omečile so jih starcev prošnje.
Teh se smili, nam ne prizanašaj!“

To mu pravi, pa si meč odpaše,
Položi ga carju na koleno.
Sluša njega Soliman mogočni,
Gleda njega in njegove druge
Pa se čudi slavi in junaštvu;
A v odgovor te besede reče:
„Meč junaku vzeti je sramotno.
Prosto hodi s svojimi junaki,
Prosto hodi, kamor ti je drago.
Jaz dam brode, Bog ti daj vetrove,
Da po širnem ponesó te morju,
Kamor-koli vlečejo te želje.
Meni Alah je podelil zmago,
Vendar čuj me, kaj ti dém junaku:
Da so moji ti sodrúgi tvoji,
Zá-nje dal bi celo svoje carstvo,
Kajti ž njimi spet bi je pridobil.“

Gojko.

Celje in okolica.

(Povestne in mestopisne črtice. — Poleg „Celjske Kronike“ i. dr. sestavil Andrej Fekonja.)

(Dalje.)

Elementarne sile.

Tudi v zadnji dóbi je imelo Celje z okolico vred mnogo trpeti po raznih prirodnih neizgodah in nadlogah.¹⁾

Leta 1474., 1542., 1782. so bile priletele kobilice ter vse požrle. Za njimi so bile slabe letine, draginja in lakota, kakor leta 1474., 1479., 1570. „črno leto“, 1590., 1757., 1813. do 1817. i. dr.

Leta 1348. dné 25. prosinca je bil tak silovit potres po vseh naših deželah, da so se razsula cela mesta, vasi in nad 40 gradov, da, celó gore so se prekucnile in doline zasule.

¹⁾ Vid. Orožen, C. Kr. dot. letn.

Ljudje so rekli, da je to bila božja kazen, ker so bili grofi in plemenitaši tako hudobni, razbojski in nečlovečje grozoviti.

Nadalje je razsajal v naših krajih pomor (človečja kuga) silno grozno v letih 1349., takozvana „črna smrt“, ki je pobrala tretji del ljudij, pa zatem l. 1449., 1543., 1600., 1644., 1647. dvakrat ter je v celjski župniji pomrlo 400 ljudij za kugo. A posebno hudo je bilo meseca grudnia l. 1679. in prosinca l. 1680., ko je zopet kuga pomorila mnogo ljudij v Celju in po sosednih krajih. Mesto je bilo tedaj, kakor se zdi, povse zaprto. V zahvalo, da je ponehal pomor, sezidali so Celjani cerkev sv. Jožefa na griču zunaj mesta, kakor so bili obljubili.

Poleg tega so bile v Savinjski dolini velike povodni; n. pr. leta 1550. tako nagla, da je